

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2014. gada 18. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 19. panta 2. punkts un 47. pants — Direktīva 2004/83/EK — Obligātie standarti bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanai — Persona, kurai var tikt piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss — 15. panta b) punkts — Pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās pret viņu vai sodīšana izcelsmes valstī — 3. pants — Labvēlīgāki noteikumi — Pieteikuma iesniedzējs, kas saslimis ar smagu slimību — Atbilstīgas ārstēšanas izcelsmes valstī neesamība — Direktīva 2008/115/EK — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — 13. pants — Tiesiskās aizsardzības līdzeklis ar apturošu iedarbību — 14. pants — Garantijas pirms atgriešanas — Pamatvajadzības

Lieta C-562/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour du travail de Bruxelles* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 25. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 31. oktobrī, tiesvedībā

Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve

pret

Moussa Abdida .

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], E. Juhāss [*E. Juhász*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadžiev*], K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*], M. Bergere [*M. Berger*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs V. Turē [*V. Tournès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 24. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve* vārdā – V. Vander Geeten, advokāts,

— *M. Abdida* vārdā – O. Stein, advokāts,

* Tiesvedības valoda – franču.

- Beļģijas valdības vārdā – *C. Pochet* un *T. Materne*, pārstāvji, kuriem palīdz *J.-J. Masquelin*, *D. Matray*, *J. Matray*, *C. Piront* un *N. Schynts*, advokāti,
 - Francijas valdības vārdā – *F.-X. Bréchet* un *D. Colas*, pārstāvji,
 - Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *C. Banner*, *barrister*,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *R. Troosters*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 4. septembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvu 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai (OV L 31, 18. lpp.), Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp., un labojumi – OV 2005, L 204, 24. lpp., un OV 2011, L 278, 13. lpp.), Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvu 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV L 326, 13. lpp., un labojums – OV 2006, L 236, 36. lpp.), kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 1.–4. pantu, 19. panta 2. punktu, 20., 21. un 47. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve* [Otiņji Luvēnas-Lanēvas Valsts sociālās palīdzības centru] (turpmāk tekstā – “CPAS”) un *M. Abdida*, Nigērijas pilsoni, par lēmumu par sociālās palīdzības, ko šī iestāde viņam ir piešķirusi, atcelšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

- 3 Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”), kura tika parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā, 3. pantā “Spīdzināšanas aizliegums” ir paredzēts:
“Nevienam nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.”
- 4 Šīs konvencijas 13. pants ir formulēts šādi:
“Ikvienam, kura tiesības un brīvības, kas paredzētas šajā Konvencijā, tikušas pārkāptas, ir nodrošināta efektīva lietas izskatīšana valsts iestādē, neatkarīgi no tā, vai pārkāpumu ir izdarījušas personas, pildot dienesta pienākumus.”

Savienības tiesības

Direktīva 2003/9

- 5 Direktīvas 2003/9 3. pantā “Darbības joma” ir noteikts:

“1. Šī direktīva attiecas uz visiem trešo valstu pilsoņiem un bezvalstniekiem, kas iesnieguši patvēruma pieteikumu pie dalībvalsts robežas vai tās teritorijā, kamēr viņiem atļauts uzturēties dalībvalsts teritorijā kā patvēruma meklētājiem [..].

[..]

4. Dalībvalstis var izlemt par šīs direktīvas piemērošanu saistībā ar procedūrām, kuras tiek izmantotas, pieņemot lēmumus par citāda veida aizsardzības pieteikumiem nekā no Ženēvas Konvencijas (par bēgļu statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā [*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545, (1954)]) izrietošā aizsardzība trešo valstu pilsoņiem vai bezvalstniekiem, kuri nav bēgļi.”

Direktīva 2004/83

- 6 Direktīvas 2004/83 1. pantā “Priekšmets un darbības joma” ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir noteikt obligātos standartus, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un piešķirtās aizsardzības saturu.”

- 7 Šīs direktīvas 2. panta c), e) un g) punktā ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

[..]

“c) “bēgļis” ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras piederīgais šī persona ir, un nespēj vai šādu baļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību [..];

[..]

e) “persona, kas tiesīga uz alternatīvo aizsardzību” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, ko nevar kvalificēt kā bēgļi, bet attiecībā uz kuru ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgā persona, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī vai ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, tam draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kā noteikts 15. pantā, [..] un kas nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību;

[..]

g) “starptautiskās aizsardzības pieteikums” ir pieprasījums, ko dalībvalstij iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas cenšas saņemt bēgļa vai alternatīvo aizsardzības statusu un kas nepārprotami nepieprasa cita veida aizsardzību, kura ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas un par kuru var iesniegt atsevišķu pieteikumu.”

8 Minētās direktīvas 3. pantā ir precizēts:

“Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus standartus, lai noteiktu, kas kvalificējams kā bēglis vai persona, kura tiesīga uz alternatīvo aizsardzību, un noteiktu starptautiskās aizsardzības saturu, ciktāl šādi standarti savienojami ar šo direktīvu.”

9 Direktīvas 2004/83 V nodaļā “Pretendēšana uz alternatīvo aizsardzību” ietvertajā 15. pantā “Smags kaitējums” ir noteikts:

“Smagu kaitējumu veido:

- a) nāves sods vai tā izpilde vai
- b) pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga pazemojoša izturēšanās pret viņu, vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana izcelsmes valstī, vai
- c) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.”

Direktīva 2005/85

10 Direktīvas 2005/85 3. pants “Piemērošanas joma” ir formulēts šādi:

“1. Šī direktīva tiek piemērota attiecībā uz visiem patvēruma pieteikumiem, kas iesniegti konkrētajā teritorijā, ietverot dalībvalsts robežu vai tranzīta zonas, kā arī attiecībā uz bēgļa statusa atņemšanu.

[..]

3. Ja dalībvalstis izmanto vai ievieš procedūru, kurā patvēruma pieteikumi tiek izvērtēti gan kā pieteikumi uz konvencijas [par bēgļu statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā] pamata, gan kā pieteikumi uz cita veida starptautisko aizsardzību, ko sniedz saskaņā ar apstākļiem, kuri noteikti Direktīvas 2004/83/EK 15. pantā, tās piemēro šo direktīvu, izmantojot savu procedūru.

4. Turklāt dalībvalstis var pieņemt lēmumu piemērot šo direktīvu procedūrās, lemjot par pieteikumiem saistībā ar jebkāda veida starptautisko aizsardzību.”

Direktīva 2008/115/EK

11 Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstīs uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.), preambulas 2. un 12. apsvērums ir formulēti šādi:

“2) Briseles Eiropadome 2004. gada 4. un 5. novembrī aicināja izstrādāt ar kopīgiem standartiem pamatotu efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, lai person[u] atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu cilvēktiesības [pamattiesības] un cieņas neaizskaramību.

[..]

12) Būtu jārisina situācija, kādā atrodas trešo valstu valstspiederīgie, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, bet kurus nevar izraidīt. Nosacījumi attiecībā uz viņu pamata iztikas līdzekļiem [pamatvajadzībām] jānosaka saskaņā ar valsts tiesību aktiem. [..]”

12 Šīs direktīvas 3. panta 4. punktā ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums.”

13 Minētās direktīvas 5. pantā ir noteikts:

“Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis pilnībā ņem vērā:

[..]

c) attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli,
un ievēro neizdošanas principu.”

14 Direktīvas 2008/115 9. panta “Izraidīšanas atlikšana” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis atliek izraidīšanu:

a) ja ar izraidīšanu tiktu pārkāpts neizdošanas princips, vai

b) tik ilgi, kamēr ir noteikta izpildes pārtraukšana saskaņā ar 13. panta 2. punktu.”

15 Minētās direktīvas 12. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Atgriešanas lēmumus un – ja tos pieņem – lēmumus par ieceļošanas aizliegumu, un lēmumus par izraidīšanu noformē rakstiski un tajos norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kā arī informāciju par pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

[..]”

16 Šīs pašas direktīvas 13. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nodrošina efektīvus līdzekļus, lai pārsūdzētu vai lūgtu pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.

2. 1. punktā minētā iestāde vai struktūra ir pilnvarota pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, tostarp iespēju uz laiku pārtraukt to izpildi, ja vien jau nepiemēro pagaidu pārtraukšanu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.”

17 Direktīvas 2008/115 14. panta 1. punktā ir precizēts:

“Dalībvalstis, izņemot 16. un 17. pantā minēto situāciju, nodrošina, ka attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem laika posmā, kas saskaņā ar 7. pantu noteikts brīvprātīgai izceļošanai, un laika posmā, uz kādu izraidīšana atlikta saskaņā ar 9. pantu, pēc iespējas ņem vērā šādus principus:

[..]

b) nodrošina neatliekamo veselības aprūpi un slimību primāro ārstēšanu;

[..].”

Beļģijas tiesības

- 18 1980. gada 15. decembra Likuma par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu, redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietas faktiskajiem apstākļiem (turpmāk tekstā – “1980. gada 15. decembra likums”), 9.b panta 1. punktā ir noteikts:

“Ārvalstnieks, kurš uzturas Beļģijā, kurš pierāda savu identitāti saskaņā ar 2. punktu un kuram ir tāda slimība, kas ir saistīta ar reālu risku viņa dzīvībai vai viņa fiziskajai neaizskaramībai vai reālu necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risku, ja viņa izcelsmes valstī vai valstī, kurā viņš uzturas, nav pieejama nekāda atbilstoša ārstēšana, var lūgt ministram vai tā pilnvarotajai personai atļauju uzturēties Karalistē.”

- 19 1980. gada 15. decembra likuma 48/4. pants ir formulēts šādi:

“1. Alternatīvās aizsardzības statusu piešķir ārvalstniekam, kuru nevar uzskatīt par bēgli un kurš nevar atsaukties uz 9.b pantu, un attiecībā uz kuru ir nopietns pamats uzskatīt, ka, ja viņš tiktu izraidīts atpakaļ uz savas izcelsmes valsti vai ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, viņam draudētu reāls risks ciest smagu kaitējumu, kas norādīts 2. punktā, un kurš nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt šīs valsts aizsardzību, ja vien uz viņu nav attiecināmas 55/4. pantā paredzētās izņēmuma klauzulas.

2. Smags kaitējums ir:

- a) nāves sods vai tā izpilde, vai
 - b) pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana vai izturēšanās pret viņu viņa izcelsmes valstī, vai
 - c) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.”
- 20 1980. gada 15. decembra likuma 39/82., 39/84. un 39/85. pantā ir paredzētas dažādas procedūras, kuru mērķis ir panākt ar ārvalstnieku uzturēšanos un izraidīšanu saistītu administratīvu lēmumu izpildes apturēšanu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 21 2009. gada 15. aprīlī, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantu, *M. Abdida* iesniedza pieteikumu piešķirt viņam uzturēšanās atļauju medicīnisku iemeslu dēļ, kas bija pamatots ar to, ka viņš ir saslimis ar īpaši smagu slimību.
- 22 2009. gada 4. decembrī šis pieteikums tika atzīts par pieņemamu. Šī iemesla dēļ *M. Abdida* saņēma sociālo palīdzību no CPAS.
- 23 Ar 2011. gada 6. jūnija lēmumu *M. Abdida* iesniegtais pieteikums piešķirt viņam uzturēšanās atļauju tika noraidīts, pamatojoties uz to, ka viņa izcelsmes valstī ir pieejama medicīniskā infrastruktūra, kas ļauj nodrošināt aprūpi slimniekiem, kuri ir saslimuši ar attiecīgo slimību. 2011. gada 29. jūnijā šis lēmums tika paziņots *M. Abdida*, dodot rīkojumu atstāt Beļģijas teritoriju.

- 24 2011. gada 7. jūlijā *M. Abdida* par lēmumu, ar kuru tika atteikta uzturēšanās atļaujas piešķiršana, cēla prasību *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē].
- 25 2011. gada 13. jūlijā CPAS attiecībā uz *M. Abdida* pieņēma lēmumu atcelt sociālo palīdzību un atteicās apmaksāt viņam neatliekamo medicīnisko palīdzību. CPAS šo lēmumu pārskatīja 2011. gada 27. jūlijā, piešķirot neatliekamo medicīnisko palīdzību.
- 26 2011. gada 5. augustā *M. Abdida* par CPAS lēmumu, ar ko viņam tika atcelta sociālā palīdzība, iesniedza prasību *Tribunal du travail de Nivelles* [Niveles Darba lietu tiesā].
- 27 Ar 2011. gada 9. septembra spriedumu šī tiesa apmierināja šo prasību un piesprieda CPAS maksāt *M. Abdida* sociālo pabalstu, kas ir līdzvērtīgs integrācijas ienākumiem ar izolēto likmi, īpaši uzskatot, ka tiesības uz sociālo palīdzību ir nepieciešams priekšnoteikums, lai efektīvi īstenotu savas tiesības celt prasību, un ka tāpēc tam ir jāturpina maksāt *M. Abdida* sociālo palīdzību tik ilgi, kamēr viņš gaida nolēmumu par prasību, kas celta pret lēmumu noraidīt viņa uzturēšanās atļaujas pieteikumu.
- 28 2011. gada 7. oktobrī CPAS šo spriedumu pārsūdzēja *Cour du travail de Bruxelles* [Briseles Darba lietu tiesā].
- 29 Šī tiesa konstatē, ka saskaņā ar attiecīgajām valsts tiesību normām *M. Abdida* rīcībā nav tiesību aizsardzības līdzekļa, kas apturētu lēmuma noraidīt viņa uzturēšanās atļaujas pieteikumu izpildi, un ka, gaidot, kad tiks pieņemts nolēmums par šo prasību, viņam ir liegta jebkāda cita sociālā palīdzība, izņemot neatliekamo medicīnisko palīdzību.
- 30 Šādos apstākļos *Cour du travail de Bruxelles* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīva [2004/83], Direktīva [2005/85] un Direktīva [2003/9] ir jāinterpretē tādējādi, ka tajās dalībvalstīm, kas ārvalstniekam, “kuram ir tāda slimība, kas ir saistīta ar reālu risku viņa dzīvībai vai fiziskajai neaizskaramībai vai reālu necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risku, ja viņa izcelsmes valstī nav pieejama nekāda atbilstoša ārstēšana”, paredz tiesības uz alternatīvo aizsardzību Direktīvas [2004/83] 15. panta [b] punkta] izpratnē, ir uzlikts pienākums,

- paredzēt apturošu iedarbību prasībai atcelt administratīvu lēmumu, ar kuru ir atteiktas uzturēšanās tiesības un/vai alternatīvā aizsardzība un ar kuru ir dots rīkojums pamest valsts teritoriju,
- savas sociālās palīdzības vai uzņemšanas sistēmas ietvaros nodrošināt prasītājam citu, nevis medicīnisko pamatvajadzību apmierināšanu līdz brīdim, kad tiks pieņemts nolēmums par prasību, kas ir celta par šo administratīvo lēmumu?

2) Vai noraidošas atbildes gadījumā Harta [..] un it īpaši tās 1.–3. pants [..], tās 4. pants [..], tās 19. panta [2. punkts] [..], tās 20. un 21. pants [..] un/vai tās 47. pants [..] rada pienākumu dalībvalstij, kura transponē Direktīvu [2004/83], Direktīvu [2005/85] un Direktīvu [2003/9], paredzēt prasībai apturošu iedarbību un iepriekš [pirmajā jautājumā minēto] pamatvajadzību apmierināšanu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 31 Uzdotot savus jautājumus, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīva 2003/9, Direktīva 2004/83 un Direktīva 2005/85, kas attiecīgā gadījumā ir aplūkotas kopā ar Hartas 1.–4. pantu, 19. panta 2. punktu, 20., 21. un 47. pantu, ir interpretējamas tādējādi, ka dalībvalstij, kuras kompetentās iestādes ir pieņēmušas lēmumu, ar ko ir noraidīts trešās valsts valstspiederīgā

pieteikums piešķirt viņam uzturēšanās atļauju šajā dalībvalstī saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas ir aplūkoti pamatlietā un kuros ir paredzēts atļaut uzturēšanos minētajā dalībvalstī ārvalstniekam, kas ir saslimis ar slimību, kura ir saistīta ar reālu risku viņa dzīvībai vai fiziskajai neaizskaramībai vai reālu necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risku, ja šī ārvalstnieka izcelsmes valstī vai trešajā valstī, kurā viņš uzturējās pirms tam, nav pieejama nekāda atbilstoša ārstēšana, un dots rīkojums minētajam trešās valsts valstspiederīgajam pamest šīs dalībvalsts teritoriju, ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzeklis ar šī lēmuma izpildi apturošu iedarbību un jāuzņemas apmierināt šī paša trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības līdz brīdim, kad tiks pieņemts lēmums par prasību, kas ir celta par minēto lēmumu.

- 32 Vispirms ir svarīgi konstatēt, ka no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka šie jautājumi ir pamatoti ar pieņēmumu, ka pieteikumi, kas ir iesniegti saskaņā ar pamatlietā aplūkotajiem valsts tiesību aktiem, ir uzskatāmi par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem Direktīvas 2004/83 nozīmē un tādējādi ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.
- 33 Kā tas izriet no sprieduma *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:XXXX) 27., 41., 45. un 46. punkta, Direktīvas 2004/83 2. panta c) un e) punkts un 3. un 15. pants ir interpretējami tādējādi, ka pieteikumi, kas ir iesniegti saskaņā ar šiem valsts tiesību aktiem, nav uzskatāmi par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem šīs direktīvas 2. panta g) punkta nozīmē. No tā izriet, ka situācija, kādā ir trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir iesniedzis šādu pieteikumu, neietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā, kas ir definēta tās 1. pantā.
- 34 Runājot par Direktīvu 2005/85, no šīs direktīvas 3. panta izriet, ka tā ir piemērojama patvēruma pieteikumiem, kā arī alternatīvās aizsardzības pieteikumiem, ja dalībvalsts ievieš vienotu procedūru, atbilstoši kurai tā pieteikumu izvērtē, ņemot vērā divas starptautiskās aizsardzības formas (spriedumi *M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 79. punkts, un *N.*, C-604/12, EU:C:2014:302, 39. punkts), un ka dalībvalstis var nolemt to piemērot arī cita veida starptautiskās aizsardzības pieteikumiem.
- 35 Ir skaidrs, ka pieteikumi, kas ir iesniegti saskaņā ar pamatlietā aplūkotajiem valsts tiesību aktiem, nav uzskatāmi par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem.
- 36 Arī Direktīva 2003/9 nav piemērojama tādā situācijā, kādā ir aplūkota pamatlietā, jo, pirmkārt, tās 3. panta 1. un 4. punktā ir paredzēts, ka tā ir piemērojama tikai patvēruma pieteikumiem, bet vienlaikus ir precizēts, ka dalībvalstis var nolemt šo direktīvu piemērot citu veidu aizsardzības pieteikumu izskatīšanai, un, otrkārt, arī no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka Beļģijas Karaliste būtu pieņēmusi lēmumu minēto direktīvu piemērot pieteikumiem, kas ir iesniegti saskaņā ar pamatlietā aplūkotajiem valsts tiesību aktiem.
- 37 Tomēr ar LESD 267. pantu ieviestajā valsts tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu tai atrisināt tajā izskatāmo strīdu. Tādējādi, pat ja formāli iesniedzējtiesa atsaucas tikai uz Direktīvu 2003/9, Direktīvu 2004/83 un Direktīvu 2005/85, šāds apstāklis neliedz Tiesai sniegt valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa ir uz tām atsaukusies savu jautājumu formulējumā. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas un tostarp no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu pamatojuma ir tiesības izdalīt tos minēto tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (šajā ziņā skat. spriedumus *Fuß*, C-243/09, EU:C:2010:609, 39. un 40. punkts, kā arī *Hadj Ahmed*, C-45/12, EU:C:2013:390, 42. punkts).
- 38 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi attiecas uz tās prasības īpašībām, kas celta par lēmumu, kurā *M. Abdida* ir dots rīkojums pamest Beļģijas teritoriju tāpēc, ka viņa uzturēšanās Beļģijā ir nelikumīga, kā arī uz garantijām, kas ir jāsniedz *M. Abdida*, līdz tiks pieņemts lēmums par prasību, kuru viņš ir cēlis par šo lēmumu.

- 39 Ir skaidrs, ka minētais lēmums ir administratīvs akts, ar ko par nelikumīgu ir atzīta trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās un ir noteikts atgriešanās pienākums. Tādējādi tas ir jākvalificē kā “atgriešanas lēmums” Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punkta izpratnē.
- 40 Šīs direktīvas 13. un 14. pantā ir paredzēti noteikumi, kas attiecas uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kuri var tikt izmantoti saistībā ar atgriešanas lēmumiem, un uz garantijām, kas tiek sniegtas tiem trešās valsts valstspiederīgajiem, attiecībā uz kuriem ir pieņemts šāds lēmums, gaidot atgriešanos.
- 41 Tādējādi ir jānoskaidro, vai minētie panti ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesību aktus, kas nepiešķir apturošu iedarbību prasībai, kura celta par tādu atgriešanas lēmumu, kāds ir aplūkots pamatlietā un kurā nav paredzēts apmierināt attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības, līdz tiks pieņemts lēmums par prasību, kas celta par šādu lēmumu.
- 42 Šajā ziņā ir svarīgi uzsvērt, ka Direktīvas 2008/115 noteikumu interpretācija, kā tas ir atgādināts tās preambulas 2. apsvērumā, ir jāveic, pilnībā ievērojot attiecīgo personu pamattiesības un cieņas neaizskaramību.
- 43 Pirmkārt, runājot par tās prasības īpašībām, kādu ir jābūt iespējai celt par atgriešanas lēmumu, kāds ir aplūkots pamatlietā, no Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punkta, kas aplūkots kopā ar tās 12. panta 1. punktu, izriet, ka trešās valsts valstspiederīgajam ir jānodrošina efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai pārsūdzētu attiecībā uz viņu pieņemtu atgriešanas lēmumu.
- 44 Šīs direktīvas 13. panta 2. punktā savukārt ir paredzēts, ka iestāde vai struktūra, kas ir kompetenta lemt par šo prasību, var uz laiku pārtraukt apstrīdētā atgriešanas lēmuma izpildi, ja vien jau netiek piemērota pagaidu pārtraukšana saskaņā ar valsts tiesību aktiem. No tā izriet, ka minētajā direktīvā nav paredzēts, ka tās 13. panta 1. punktā minētajai prasībai noteikti būtu apturoša iedarbība.
- 45 Tomēr šīs prasības īpašības ir jānoskaidro saskaņā ar Hartas 47. pantu, kurā ir nostiprināts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips (šajā ziņā skat. spriedumus *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 37. punkts, un *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 59. punkts) un saskaņā ar kuru ikvienai personai, kuras Savienības tiesībās garantētās tiesības un brīvības ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot minētajā pantā paredzētos nosacījumus.
- 46 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Hartas 19. panta 2. punktā ir precizēts, ka nevienu nedrīkst izraidīt uz valsti, kur pastāv nopietni necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās draudi.
- 47 No Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras, kas saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu ir jāņem vērā, interpretējot tās 19. panta 2. punktu, izriet, ka, ja ārvalstnieki, par kuriem var tikt pieņemts lēmums, kurā ir atļauta viņu izraidīšana, principā nevar atsaukties uz tiesībām palikt valsts teritorijā, lai turpinātu saņemt palīdzību un medicīniski sociālos vai citus labumus, ko sniedz šī valsts, lēmums par ārvalstnieka, kurš ir saslimis ar smagu fizisku vai garīgu slimību, izraidīšanu uz valsti, kurā līdzekļi šīs slimības ārstēšanai ir sliktāki par tiem, kādi ir pieejami minētajā valstī, var izraisīt jautājumu saistībā ar ECPAK 3. pantu ļoti retos izņēmuma gadījumos, kad noteicošie ir humānie iemesli, kas ir vērsti pret šo izraidīšanu (skat. it īpaši ECT 2008. gada 27. maija spriedumu lietā *N.* pret Apvienoto Karalisti, 42. punkts).
- 48 Ļoti retos izņēmuma gadījumos, kad trešās valsts valstspiederīgā, kas ir saslimis ar smagu slimību, izraidīšana uz valsti, kurā nav pieejama atbilstoša ārstēšana, ir pretrunā neizraidīšanas principam, dalībvalstis saskaņā ar Direktīvas 2008/115 5. pantu, kas aplūkots kopā ar Hartas 19. panta 2. punktu, nevar veikt šo izraidīšanu.
- 49 Tādējādi atgriešanas lēmuma izpilde, kas ir saistīta ar trešās valsts valstspiederīgā, kurš ir saslimis ar smagu slimību, izraidīšanu uz valsti, kurā nav pieejama atbilstoša ārstēšana, atsevišķos gadījumos varētu būt pamats Direktīvas 2008/115 5. panta pārkāpumam.

- 50 Šiem ļoti retajiem izņēmuma gadījumiem ir raksturīgs kaitējuma smagais un neatgriezeniskais raksturs, kas izriet no trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanas uz valsti, kurā pastāv nopietni necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās draudi. Lai prasība, kas ir celta par atgriešanas lēmumu, kura izpilde attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam var radīt būtisku viņa veselības stāvokļa smagas un neatgriezeniskas pasliktināšanās risku, būtu efektīva, šajos apstākļos ir prasīts, lai šim trešās valsts valstspiederīgajam būtu pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis ar apturošu iedarbību, lai garantētu, ka atgriešanas lēmums netiks izpildīts, pirms kompetentā iestāde būs pārbaudījusi iebildumu par Direktīvas 2008/115 5. panta, kas aplūkots kopā ar Hartas 19. panta 2. punktu, pārkāpumu.
- 51 Šo interpretāciju apstiprina paskaidrojumi, kas attiecas uz Hartas 47. pantu un saskaņā ar kuriem šī panta pirmā daļa ir balstīta uz ECPAK 13. pantu (spriedums *Réexamen Arango Jaramillo* u.c./EIB, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 42. punkts).
- 52 Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka tad, ja valsts nolemj sūtīt ārvalstnieku uz valsti, attiecībā uz kuru pastāv pamatoti iemesli domāt, ka viņš tiks pakļauts reālam tādas izturēšanās riskam, kas ir pretrunā ECPAK 3. pantam, lai ECPAK 13. pantā paredzētais tiesību aizsardzības līdzeklis būtu efektīvs, ieinteresētajām personām ir jābūt pieejamam tiesību aizsardzības līdzeklim ar pilnībā apturošu iedarbību attiecībā uz tāda pasākuma izpildi, kas atļauj viņu izraidīšanu (skat. it īpaši ECT 2007. gada 26. aprīļa spriedumu lietā *Gebremedhin* pret Franciju, 67. punkts, kā arī 2012. gada 23. februāra spriedumu lietā *Hirsi Jamaa* u.c. pret Itāliju, 200. punkts).
- 53 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2008/115 5. un 13. pants, kas aplūkoti kopā ar Hartas 19. panta 2. punktu un 47. pantu, ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, kuros nav paredzēts tiesību aizsardzības līdzeklis ar apturošu iedarbību, kas var tikt izmantots pret atgriešanas lēmumu, kura izpilde attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam var radīt būtisku viņa veselības stāvokļa smagas un neatgriezeniskas pasliktināšanās risku.
- 54 Otrkārt, runājot par trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzību apmierināšanu tādā situācijā, kāda ir aplūkota pamatlietā, kaut arī no Direktīvas 2008/115 preambulas 12. apsvēruma izriet, ka trešās valsts valstspiederīgo, kuri valstī uzturas nelikumīgi, bet kurus vēl nedrīkst izraidīt, pamatvajadzības ir jānosaka saskaņā ar valsts tiesību aktiem, šiem tiesību aktiem tomēr ir jābūt saderīgiem ar pienākumiem, kas izriet no šīs direktīvas.
- 55 Minētās direktīvas 14. pantā ir paredzētas atsevišķas garantijas pirms atgriešanās, it īpaši laikposmos, kuros izraidīšana ir tikusi atlikta saskaņā ar šīs pašas direktīvas 9. pantu.
- 56 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 9. panta 1. punkta b) apakšpunktu dalībvalstis atliek izraidīšanu tik ilgi, kamēr ir noteikta izpildes pārtraukšana saskaņā ar šīs direktīvas 13. panta 2. punktu.
- 57 No Direktīvas 2008/115 vispārējās struktūras, kas ir jāņem vērā, lai interpretētu tās noteikumus (šajā ziņā skat. spriedumu *Abdullahi*, C-394/12, EU:C:2013:813, 51. punkts), izriet, ka šīs direktīvas 9. panta 1. punkta b) apakšpunktam ir jāattiecas uz visām situācijām, kurās dalībvalstij ir pienākums apturēt atgriešanas lēmuma izpildi pēc prasības iesniegšanas par šo lēmumu.
- 58 No iepriekš izklāstītā izriet, ka dalībvalstīm ir pienākums piedāvāt trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir saslimis ar smagu slimību un kas ir cēlis prasību pret atgriešanas lēmumu, kura izpilde viņam var radīt būtisku viņa veselības stāvokļa smagas un neatgriezeniskas pasliktināšanās risku, garantijas, gaidot atgriešanos, kas ir ieviestas ar Direktīvas 2008/115 14. pantu.
- 59 It īpaši tādā situācijā, kāda ir aplūkota pamatlietā, attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar minētās direktīvas 14. panta 1. punkta b) apakšpunktu ir pienākums iespēju robežās apmierināt trešās valsts valstspiederīgā, kas ir saslimis ar smagu slimību, pamatvajadzības, ja viņam pašam nav līdzekļu šo vajadzību apmierināšanai.

- 60 Direktīvas 2008/115 14. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētā neatliekamās veselības aprūpes un slimību primāras ārstēšanas nodrošināšana šādā situācijā varētu zaudēt savu reālo iedarbību, ja papildus tai netiktu apmierinātas attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības.
- 61 Tomēr ir jānorāda, ka dalībvalstīm ir jānosaka forma, kādā šī attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības tiks apmierinātas.
- 62 No tā izriet, ka Direktīvas 2008/115 14. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, kuros nav paredzēts iespēju robežās apmierināt trešās valsts valstspiederīgā, kas ir saslimis ar smagu slimību, pamatvajadzības, lai garantētu, ka neatliekamā veselības aprūpe un slimību primārā ārstēšana faktiski var tikt nodrošināta laikposmā, kurā attiecīgajai dalībvalstij ir pienākums atlikt šī trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu pēc tam, kad ir celta prasība par atgriešanas lēmumu, kas attiecībā uz viņu ir pieņemts.
- 63 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 5. un 13. pants, kas aplūkoti kopā ar Hartas 19. panta 2. punktu un 47. pantu, kā arī šīs direktīvas 14. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādus valsts tiesību aktus:
- kuros nav paredzēta apturoša iedarbība tiesību aizsardzības līdzeklim, kāds tiek izmantots attiecībā uz lēmumu, kurā trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir saslimis ar smagu slimību, ir dots rīkojums atstāt dalībvalsts teritoriju, ja šī lēmuma izpilde šim trešās valsts valstspiederīgajam var radīt būtisku viņa veselības stāvokļa smagas un neatgriezeniskas pasliktināšanās risku, un
 - kuros nav paredzēts iespēju robežās apmierināt minētā trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības, lai garantētu, ka neatliekamā veselības aprūpe un slimību primārā ārstēšana faktiski var tikt nodrošināta laikposmā, kurā šai dalībvalstij ir pienākums atlikt šī trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu pēc tam, kad ir celta šī prasība.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 64 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lem par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 5. un 13. pants, kas aplūkoti kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. panta 2. punktu un 47. pantu, kā arī šīs direktīvas 14. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesību aktus:

- kuros nav paredzēta apturoša iedarbība tiesību aizsardzības līdzeklim, kāds tiek izmantots attiecībā uz lēmumu, kurā trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir saslimis ar smagu slimību, ir dots rīkojums atstāt dalībvalsts teritoriju, ja šī lēmuma izpilde šim trešās valsts valstspiederīgajam var radīt būtisku viņa veselības stāvokļa smagas un neatgriezeniskas pasliktināšanās risku, un
- kuros nav paredzēts iespēju robežās apmierināt minētā trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības, lai garantētu, ka neatliekamā veselības aprūpe un slimību primārā ārstēšana faktiski var tikt nodrošināta laikposmā, kurā šai dalībvalstij ir pienākums atlikt šī trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu pēc tam, kad ir celta šī prasība.

[Paraksti]